

pozemkové reformy hledati poučení anebo i nový podnět. Spisovatelé náleží jistě zásluha, že podrobil otázky pozemkové reformy zkoumání tak všestrannému. Kdo se pozemkovou reformou nebo jednotlivými jejími otázkami zabývá, musí ke knize jeho sáhnouti. Kdo již tak učinil, zná jeho knihu a je mu vděčen.

Dr. M. Stieber.

Právo a řízení trestní.

Trestní zákony československé platné v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Sestavili a poznámkami opatřili dr. Jaroslav Kallab, profesor Masarykovy university a Vilém Herrnritt, generální advokát při nejvyšším soudě. Praha 1923. Nákladem Československého Kompassu.

Po pětiletém trvání republiky dočkali jsme se konečně prvního systematického vydání trestních zákonů, platných v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Vydavatelé zhostili se velmi čestně svého úkolu a poskytli studujícím i praxi vydání při dnešní nadprodukcí zákonů (i trestních) naprosto nepostrádatelné. Vydání Lepařovo potřebám praxe nevyhovovalo a příručka Ledererova je pouhou chronologickou sbírkou, systematicky nezpracovanou. U srovnání s vydáním Manzovým možno ovšem i tomuto vydání vytknouti neúplnost. Vydavatelé byli si však toho vědomi a odůvodňují obmezený rozsah tím, že v dohledné době lze očekávati reformu a unifikaci trestního zákonodárství.

Mám za to, že tento důvod nemohl a neměl při volbě formy vydání rozhodovati. I když komise pro reformu trestního zákona skončí své práce ještě tohoto roku a předloží veřejnosti zatímní návrh trestního zákona, nastane teprve obtížná práce prozkoumati návrh s hlediska státní administrativy, pokud jde o jeho proveditelnost za skutečného finančního a osobního stavu. Nemůže býti o tom sporu, že, soudíc podle obecné části návrhu trestního zákona, bude jeho provedení vyžadovati nejen určitého finančního nákladu, nýbrž zvláště vyškolených soudců a zdatného personálu (bezpečnostního, vězeňského). Možno pochybovati o tom, jsou-li tyto předpoklady splněny. Konečně čeká ještě parlamentní projednání zákona. To vše vede mně k tomu, že nového trestního zákona tak brzo se nedočkáme, a že dočkáme se spíše druhého vydání díla, o němž referuji.

Doporučovalo by se tudíž po mém názoru, kdyby toto dílo bylo přizpůsobeno více potřebám praxe, jak systematickou, tak úplností a kritičností, a pro studující uspořádána byla sbírka méně objemná.

Právě systematické roztrídění látky, jež bylo voleno, hoví více potřebám studujících než praxe, již by se vydavatelé zavděčili spíše chronologickým seřaděním vedlejších zákonů, nežli tříděním podle obsahu, jež ostatně není vždy dobře možné. Přehlednost vydání trpí zajiště, otiskují-li se na př. trestní ustanovení zákona o všeobecné dani z obrátu (321/21) per extensum a samostatně, kdežto obdobná trestní

ustanovení zákona o organizaci statistické služby (49/19) odbývají se pouhou citací v poznámce § 102 tr. z.

Co do úplnosti vydání postrádám nejen důležitá ustanovení zákonná, nýbrž i nařízení a výnosy, jimiž mnohá zákonná ustanovení dostávají teprve náplň. Tak pokud jde o důležité právo užití zbraně, odkazuje se v poznámce § 2 lit. g) tr. z. na § 13 zákona o četnictvu (aniž toto důležité ustanovení bylo otiskáno celé), pomíjí se však úplně příslušné ustanovení, tykající se sborů stráže bezpečnosti (§ 4 zák. 230/22), a pravidla pro užití zbraně vojenskými asistencemi (§ 26 služ. předpisu G.-10). Důležitá ustanovení ústavní listiny o imunitě členů Národního shromáždění nejsou ve sbírce obsažena (ačkoliv obsahují i předpisy práva hmotného — zánik trestnosti!), stejně jako neděje se zmínka o § 9 lit. m) jednacích řádů obou sněmoven, tak důležitým pro praxi zákona o tisku. Ani trestní ustanovení zákona o zřízení Plodinové bursy v Bratislavě nepostrádají pro právníka historických zemí významu (viz § 51 tr. ř. ve znění novely 1/20).

U mnohých zákonných ustanovení zajímala by praktického právníka zákonná i administrativní ustanovení, je doplňující a provádějící. Tak na př. třeba praxi vědět nejen, že Československá republika přistoupila k mezinárodní úmluvě o tom, která potírá rozšiřování nemravných publikací, nýbrž i, jaký úřad zřídila podle čl. I. této úmluvy (viz výnos ministerstva vnitra o zřízení ústředního úřadu pro potírání pornografie u policejního ředitelství v Praze z 30. července 1922, č. 60.001). Přísné trestní sankce ústavního zákona na ochranu svobody osobní, domovní a tajemství listovního volají přímo po kritickém otisknutí předpisů o tom, kdy je dovolena prohlídka obývacích a živnostenských místností k účelům policejním, finančním a veřejné správy vůbec (viz na př. § 17 vládního nař. 516/20, § 2 vládního nař. 96/19). Zmínky zasluhoval také výnos ministerstva vnitra ze 16. listopadu 1920, č. 54681 k provedení § 10 uvedeného zákona. I pro neprávnicka jsou důležitými oběžníky ministerstva vnitra o povinných výtiscích ve smyslu § 18 zákona o tisku (z 3. února 1918, č. 1867 a 15. dubna 1919, č. 2458/N).

Také vzájemné odkazy mohly by býti úplnější. U § 26 tr. z. postrádám odkazu na § 2 č. 4. zákona o sestavování seznamu porotců, u § 3 volebního řádu do obcí chybí odkaz na zákon o vystěhovalectví. Zákon na ochranu republiky není rovněž úplně zapracován do systému. Tak chybí u zákona o třaskavinách odkaz na jeho § 43, u zbrojního patentu odkaz na jeho § 13.

Jinde opět nejsou v předpisech provedeny změny, jež nastaly pozdějším zákonodárstvím. Ve vládním nařízení 598/19 nejsou provedeny změny nastavší po vlád. nař. 198/22. U zákona o trestání válečných lichvy odkazuje se na vl. nař. 597/19, nikoli však na vlád. nař. 518/20, je doplňující a pozměňující.

Při vši péči unikly též některé chyby tiskové (na př. v § 19 zákona o telegrafech chybí slovo »sborové). Zvláště nemilou je chyba v § 1 odst. 2 zákona o útisku. Za slovem »zaměstnancům« chybí čárka, která

sem sice podle úmyslu zákonodávce nepatří (viz Zelenka v Právniku 1921), která však za tímto slovem je ve Sbírce zákonů a nařízení a není bez významu pro výklad zákona.

Po stránce jazykové nebylo po mém názoru nutno lpěti na úředním překladu. Působí komicky, mluví-li se v § 375 tr. z. o »rozebrání člověka«.

Konečně bylo by záhodno, aby judikatura nejvyššího soudu i výnosy ministerstva spravedlnosti byly otiskovány kriticky. Upozorňuji na př. na výnosy ministerstva spravedlnosti z 30. května 1919, č. 16. Věstníku a 3. dubna 1820, č. 16. Věstníku, otištěné u § 3 volebního řádu do obcí, s nimiž nelze souhlasiti, pokud jde o ztrátu volebního práva při zločinech t. řečených politických (§ 6. zákona č. 131/67) a o nutnost výroku o ztrátě volebního práva v soudním rozsudku, nastává-li ztráta volebního práva bezpomínečně podle zákona.

V uvážení ohromné práce, spojené s prvním zpracováním bohatého poválečného materiálu, nelze však, než vysloviti vydavatelům plně uznání. Bylo by si jen přáti, aby poskytnutím vydatné státní podpory bylo umožněno snížit prodejní cenu tohoto vydání a učiniti je tak přístupným i praktikům z kruhů státních zaměstnanců. Scholz.

Řád trestní. Upravil Dr. M. Lepař. Grégrovy sbírky zákonů č. 35. V Praze 1922.

Druhé rozmnožené a doplněné vydání přihlíží ke změnám způsobeným zákonodárstvím republiky až k počátku r. 1921 a uvádí i zásadní rozhodnutí nejvyššího soudu do konce r. 1920. Samozřejmě je toto vydání dnes již značně předstižené novějšími zákony tohoto oboru. Nehledíc k tomu, chybí však v tomto vydání velmi důležité zákony starší. Jsou to zákon o odčinění odsouzení z 21. března 1918 č. 108 ř. z. (s novelou z 10. dubna 1919 č. 208 Sb. z. a n.) a zákon z 18. srpna č. 318 ř. z. o náhradě za vyšetřovací vazbu. Text trestního řádu samého měl býti revidován též se zřetelem ke změněným poměrům státoprávním (viz na př. § 155 tr. ř. o svědeckém výsledku členů císařského domu). Cenným doplňkem vydání jsou dosti časté citace českých literárních prací v oboru trestního řízení. Podotknouti třeba, že Lepařovo vydání je dosud jediným vydáním trestního řádu, jež přihlíží ke změnám nastávším po převratu. Scholz.

Právo ústavní.

Janeček Rudolf, Odpovědnost presidenta republiky a vlády, Brno 1922, str. 121.

I. Autor rozvrhuje svůj spis celkem na čtyři části, kteréž jsou: úvodní (str. 9—14), odpovědnost hlavy státu a vlády v theorii a v politické historii (str. 15—55), odpovědnost hlavy státu a vlády v právním řádu (str. 56—71), odpovědnost presidenta republiky a vlády podle československého právního řádu (str. 72—121).

A. V části úvodní autor nejprve definuje podstatu státu, kterou spatřuje v účelné organizaci jednotné, nejvyšší politické moci nad sva-